

Olgierd Czerner

Kongres zamykający Europejski Rok Ochrony Zabytków

Ochrona Zabytków 30/1-2 (116-117), 82

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRONIKA

KONGRES ZAMYKAJĄCY EUROPEJSKI ROK OCHRONY ZABYTKÓW

W dniach 21—25.X.1975 r. odbył się w Amsterdamie kongres zamykający Europejski Rok Ochrony Zabytków (Ochrony Dziedzictwa Architektonicznego). W skład delegacji polskiej weszli: prof. dr Stanisław Lorentz (przewodniczący), prof. dr Jan Zachwatowicz, dr hab. Krzysztof Pawłowski oraz autor niniejszej informacji. Zaproszenie na kongres wystosowało holenderskie Ministerstwo d.s. Kultury, Wypoczynku i Akcji Socjalnej oraz władze samorządowe Amsterdamu, szcycącego się liczbą około 7000 zabytkowych kamienic i wieloma innymi zabytkami, dbałością o nie oraz obchodzącego w 1975 r. 700-lecie swego istnienia.

W kongresie wzięli udział przedstawiciele ponad 30 krajów, w tym również pozaeuropejskich, przedstawiciele wielu międzynarodowych, rządowych, pozarządowych i społecznych organizacji, reprezentanci 58 miast historycznych, konserwatorzy, historycy sztuki, architekci, urbaniści, pracownicy, działacze komunalni, planiści, nauczyciele. Na czele delegacji Belgii, Danii, Zjednoczonego Królestwa stanęli członkowie rodzin panujących; niektórym delegacjom przewodniczyli ministrowie bądź ambasadorowie.

Obrady, którym przewodniczył lord Duncan Sandys, odbywały się w Międzynarodowym Centrum Kongresowym RAI.

Grupy robocze pracowały nad następującymi zagadnieniami:

Grupa I — Konserwacja dziedzictwa architektonicznego w powiązaniu z planowaniem urbanistycznym i regionalnym; referent: Alain Bacquet (Francja), dyrektor do spraw architektury w Ministerstwie Kultury; koreferentka: Małgorzata Biornstad (Szwecja), szef Sekcji Ochrony Dziedzictwa Kulturowego.

Grupa II — Odpowiedzialność władz lokalnych i współudział obywateli; referent Reint Laan (Holandia), przewodniczący Konferencji Lokalnych i Regionalnych Władz Europy (tłumaczenie nazwy przybliżone — uwaga O.C.); koreferent: Alfred Wood (Wielka Brytania), urzędnik planowania w hrabstwie West Midland.

Grupa III — Problemy socjalne kompleksowej konserwacji; referent: Jacques Houlet (Francja), dyrektor Miejsk i Obszarów Chronionych w Ministerstwie Kultury; koreferent: Jaap Engel (Holandia), przewodniczący miejskiej komisji dzielnicy Jordaen w Amsterdamie.

Grupa IV — Prawodawstwo i administracja; referent: Constant Pirlot (Belgia), dyrektor administracyjny w Dyrekcji Generalnej Sztuki i Literatury; koreferent: Michael Middleton (Wielka Brytania), sekretarz generalny Brytyjskiego Narodowego Komitetu.

Posiedzenie okrągłego stołu — Przyszłość dziedzictwa architektonicznego w 2000 roku (transmitowane przez telewizję).

Grupa V — Środki finansowe na działalność konserwatorską i restauratorską; referent: Viggo Nielsen (Dania), dyrektor generalny Narodowej Agencji Konserwacji Natury, Zabytków i Zespołów; koreferenci: Andries van den Abeele (Belgia), radny z Bruges, i Peter Parker (Wielka Brytania), przewodniczący zrzeszenia przemysłowego.

Grupa VI — Techniczne i praktyczne środki działalności konserwatorskiej i restauratorskiej; referent: Peter Breitling (RFN), profesor Politechniki w Grazu; koreferent: Cevat Erder (Turcja), profesor na Wydziale Architektury w Ankarze.

Sesja plenerna — zaprezentowano raporty z obrad poszczególnych grup tematycznych, a następnie Alfred A. Schmid (Szwajcaria), przewodniczący Międzynarodowego Komitetu d.s. Zabytków i Zespołów Rady Europejskiej, zreferował projekt dokumentu końcowego — *Deklaracji Amsterdamskiej*.

Sesja zamykająca odbyła się w obecności Jej Wysokości Królowej Holandii.

W przemówieniach plenarnych zwracano uwagę na fakt rozpowszechnienia się już przekonania o konieczności wielokierunkowych praktycznych działań w dziedzinie ochrony dziedzictwa architektonicznego. To, co niedgdyś było tylko poglądem grup specjalistów, stało się poglądem powszechnym. Lord Duncan Sandys podkreślił, że rok 1975 nie był końcem, lecz początkiem wielostronnego działania w kierunku ochrony dziedzictwa architektonicznego. Architekci wypowiedzieli się za podporządkowaniem się w nowoczesnej architekturze — architekturze istniejącej. Z przemówienia S. Halseya przebijało zainteresowanie społeczeństwa amerykańskiego partycypowaniem w kosztach utrzymania w dobrym stanie dziedzictwa architektonicznego Europy.

Spośród kilku wystaw towarzyszących obradom kongresu na krótkie choć omó-

wienie zasługuje międzynarodowa wystawa konserwatorska, czynna w okresie od 26.IX. do 26.X.1975 r. w Rijksmuseum. Wystawę przygotowała grupa robocza w składzie: Ore Nissen (Dania) oraz architektki Jacques Barlet (Belgia) i Sören Sass (Dania). Opracowali oni zasady ekspozycji, ustalili dopuszczalne formaty materiałów ilustracyjnych, objętości tekstów, wielkości liter itp. Z grupą organizacyjną kontaktował się dr hab. Krzysztof Pawłowski; polskie materiały przygotowano w Muzeum Architektury we Wrocławiu.

Na wystawie zamierzano przede wszystkim pokazać tzw. projekty wiodące. Polska otrzymała do dyspozycji 4 ekrany. Ostatecznie materiały ekspozycyjne pochodziły z następujących krajów: Belgii, Cypru, Danii, RFN, Francji, Grecji, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Włoch, Malty, Norwegii, Austrii, Polski, Hiszpanii, Turcji, Szwecji, Szwajcarii, Holandii, ZSRR. Z Polski zademonstrowano następujące tematy:

- Stare Miasto w Warszawie,
- Zamek Królewski w Warszawie,
- Stare Miasto w Gdańsku,
- Muzeum Architektury we Wrocławiu.

W okresie trwania kongresu Amsterdam obchodził 700-lecie swego istnienia. Miasto przybrało odświeżony wygląd, przygotowano plakat i liczne, specjalne wydawnictwa.

Spośród wystaw, oprócz wyżej wymienionej, warto wspomnieć holenderską wystawę konserwatorską w hallu Centrum Kongresowego, wystawę *Szkola Amsterdamska 1910—1930* w Stedelijk Museum, wystawę *Architektura 1893—1918* w Muzeum Architektury. W Hadze pokazano wystawę twórczości architektonicznej H.P. Berlage'a z okresu 1858—1934.

Amsterdam, imponujący ogromną liczbą zabytków architektury mieszczańskiej, dbający o te zabytki, o cały krajobraz miejski — stanowił bardzo dobrą atmosferę do obrad, spotkań, zwiedzania.

Kongres, na którym spotkali się przedstawiciele wszystkich krajów europejskich i wielu innych kontynentów, był potwierdzeniem korzystnych efektów Europejskiej Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy.

Olgierd Czerner

NIKTÓRE ASPEKTY ORGANIZACYJNE EWIDENCJI ZABYTKÓW WE FRANCJI*

Francja jest jednym z pierwszych krajów, w którym opracowane zostały pod względem prawnym i organizacyjnym zasady inwentaryzacji i konserwacji dzieł sztuki. Należy podkreślić, że próby w tym zakre-

sie podjęto już w końcu XVIII w., program rządowy przygotowano w 1830 r., zaś w 1837 r. powołano Komitet d.s. Sztuki i Zabytków (Comité des Arts et des Monuments), którego zadaniem było publiko-

wanie zabytków znajdujących się na terenie Francji. Mimo tych pionierskich inicjatyw, w 1964 r., w chwili przystąpienia do systematycznej akcji ewidencjonowania zabytków, Francja była znacznie opóź-

* Autorka informacji przebywała we Francji na stypendium rządu francuskiego uzys-

kany przez Ministerstwo Kultury i Sztuki w 1976 r. Por. M. Kurzątkowski, *Orga-*

nizacja ochrony zabytków we Francji, „Ochrona Zabytków”, nr 4, 1973, s. 243.